Növedéknapló
1911 évi 23 sz.

Székesfehérvár, 1911. XVIII. évfolyam, I. szám. Kedd, január 3.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: 1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

A vármegye.

A kormány fizetett lapjai, egyik a másik után cseveg a közigazgatás államosításáról, a municipalisták letöréséről, arról, hogy milyen szerencsétlen állapot a megyei tisztviselőkre nézve ez a borzasztó függés, a mikor 6 esztendőnkint rettegniök kell attól, hogy vajjon megválasztják-e őket ujra vagy nem választják meg.

Nem szólva arról, hogy szinte vissza emlékezni se tudunk arra, hogy munkabiró, tisztességes, kötelességét hiven teljesitő tisztviselőt kibuktattak volna; nem is szólva arról, hogy se a tisztviselők, sem pedig a választók részéről semmiféle hang nem emelkedett mostanában a régi rend keretei és szabályai ellen — egészen különösnek találjuk, hogy most, az állam nyugodt fejlődésének idején ilyen hurokon kezdenek játszani.

Mi azt hiszük — innen messziről — hogy a munkapárt első teendője az állami rend erős megalapozása leend: a szabadságok biztositása, a jog kiterjesztése. Honnan fujdogálnak tehát ezek a nem faragi szelek?

Az államositást biztositéknak lehetne tekinteni olyan országban, a hol a kormány a szabadságnak, a függetlenségnek a hordozója. De mi, egy Ausztriától testben-lélekben, anyagiakban és szellemiekben függő állam vagyunk. Ha tengeri hajót vagy léghajót akar az osztrák, nekünk meg kell szavazunk, ha tetszik ha nem, ha a tanügy mankóit licitáltatjuk is el a közös költségek javára. A mi katonaságunk arra megy, arra lő, arra fut, a merre az osztrák parancsolja. A mi vámunk, a mi kereskedelmünk, a mi iparunk osztrák fütyszóra igazodik. És ha az a magyar kormány az osztráknak alázatos szolgája; ha az a kormánytól függő megyei tisztviselői kar a ministerelnök intő szavára figyel — mert az csapja el vagy az helyezteti el Fehérvárról Pokolfélegyházára vagy Kiskenderesre — akkor mit várhatunk mi közigazgatás államositásától?

Semmit mást, mint osztrák parancsszó behuzódását a mi egész hivatalos életünk minden izmába, minden apró erecskéjébe.

Erre pedig nekünk nincs szükségünk. Inkább elviselik a mi tisztviselőink hat esztendőnkint, hogy a bizottsági tagok bizalmából ujra választják őket. Inkább elviselik, hogy az első választásnál egy nagy és kellemetlen körutat kell tenniök a megye területén, minthogy hétrét görnyedő szolgái legyenek a mindenkori ministeri hatalmasságnak, esetleg az osztrák önkénykedésnek, talán megmételyezői, átkai a nemzeti szabadság örökre hivatott eszményeinek.

A magyar nemzet mindig féltékenyen őrizte az ő nemzeti hagyományait. Háromszáz esztendő óta, a mióta balsorsunk az osztrák testvériséggel megvert bennünket folyton azért küzködünk, hogy szabadságunkból, nemzeti jogainkból egy fikarcnyit ne engedjünk. Ez a harc volt a mi haladásunk megbénitója, ez a harc volt annyi meleg magyar szív piros vérének kiömlesztője — hogyan lehetne hát szivünk ahhoz most, hogy jogainkról, ősi jussunkról néhány frázisért, erőlködéssel a fülünkbe döngicsélt okoskodásért a derekunkat törjük ketté. Nem! ennek nem szabad megtörténnie!

Jimjim tizmilliós kriszkindlije.

— A *„Fejérmegyei Napló"* tárcája. —

Jimjim szerecsenygyerek volt és reggelenkint cipőfénymázzal mosakodott. Ennek köszönhette, hogy koponyája kivülről olyan tündöklő fénnyel ragyogott, mint a legszebben pácolt ébenfa; — a haja pedig szénfekete és göndör volt, mint a téli kabáton az asztrakán prém.

Jimjim nagy tekintélynek örvendett apró csokoládészinü kollegái között, bár ezt a tekintélyt határozottan a papájának köszönhette. A papája „míster Borimbukk" hangzatos nevét viselte s az afrikai aranypart legnagyobb kikötő városában, Coast Castleban a szó szoros értelmében közgazdasági tényező volt. Ő volt a munkavezető a rakodópart munkásai között s parancsainak pompás pofonokkal tudott érvényt szerezni. Tekintélyét emelte ezen kivül egy pompás hófehér mellény, amit örökségképen kapott egy Angliába hazautazott kereskedő-segédtől.

E mellény zsebeiben őrizte családi vagyonát.

A jobb zsebjében egy aranyóra ketyegett, a balban pedig egy ezüst. Ha inglishman vagy német kérdezte tőle az idő járását, az arany órán nézte meg hányat ütött az óra, ha hozzá hasonló piszkos szerecseny volt kiváncsi ugyanerre, nagy fölénnyel az ezüst óra fedelét pöccintette a kérdezősködő felé.

Látnivaló, hogy míster Borimbukk arisztokrata volt és értette, hogy hogyan kell fenntartani a tekintélyt. E miatt legendás hirek szálltak róla az Aranyparton, — bár azt még ő maga sem merte volna hinni, hogy valaha az ő szeretett csemetéje fog az angol királynőnek tiz millió fontos karácsonyi meglepetést szerezni.

Hogyha még ezt is tudta volna...

Jimjim gondtalan boldog ifjuságát a város mellett csörgedező folyócska pocsétáiban töltötte el. Reggeltől estig apró halakat horgászott, a krokodilusok elől fürgén elszaladt, szóval hosszu évekig egyetlen felhő sem zavarta nyugodt boldogságát. Igaz, hogy ekkor még a kikötőben csak vitorlások jártak és a fehér emberekről csak a középafrikai szakácskönyvek receptjeiből volt halvány fogalma.

A bajok akkor kezdődtek, amikor az első fehérbőrü megjelent a folyócska partján. A fehérbőrü német volt és még hozzá professzor. Májernek hivták és zöld szemüveget viselt. Bogarakat gyüjteni érkezett Afrikába s vezetőt keresett, aki otthonos lenne a pocsolyák között.

A választás Jimjimre esett. Jimjim a zöld szemüvegje miatt eleinte ugy félt tőle, mint a krokodilustól, amikor azonban egy zsebbeval ó tükröt kapott ajándékba, az ellenszenvet a legnagyobb barátság váltotta fel. A barátságot pedig valósággal bekupolázta az az eset, amikor egy veréb nagyságu világoszöld cserebogarat vadászott a német számára.

Májer urat ez a bogár annyira boldoggá tette, hogy artikulálatlan hangokat hallatott és kezét meghatottan tette Jimjim gyapjas fejére:

— Édes gyermekem — szólt, ahogy egy kicsit magához tért — akarsz-e behatolni a tudomány rejtelmeibe; — tudomást szerezni az evolució elméletéről, — a német szellem világrázóló vivmányairól, — mondd, akarsz-e?

Jimjim pedig, miközben a professzor táskájára sanditott, amelyben tapasztalatai szerint sokféle zsebtükrök rejtőztek még, bátran igy felelt:

— Ühüm!

Ha tudta volna, hogy mit mond e szóval:

A professzor még aznap este egy vitorlás hajóval a következő rövid levelet inditotta Berlinbe!

„A szerecsenyek szomjuhozzák a kulturát."

Ezután már rohanvást következtek az események.

Alig egy negyedévre rá megjelent az első gőzhajó az aranypart kikötőjében. Utánna jöttek a németek, a gyarmati katonaság; — nem sok; előbb csak tiz, majd husz, utánna száz, ugy, hogy amire a derék szerecsenyek körülnéztek, csak itt-ott feketedett közülük egy-kettő.

Legutoljára megérkezett Schmidt ur is, aki egy közönséges gazember vol. Ezt a lesujtó kritikát Jimjim állapitotta meg róla mindjárt másnap, ahogy Coast Castlébe ért.

Ez a Schmidt ur ugyanis összefogdosta a szerencsenygyerekekeket, leültette őket a parton a homokba, a középre felállitott egy nemzeti szinü fekete táblát, a kezébe vette a krétát és táblára rajzolt egy háztetőt, amelyiken egy gerendát helyezett keresztül ilyen formán ni:

A

És a mikor azt lerajzolta azt mondta, hogy „á". És szerecsenygyerekeknek valahányszor egy ilyen kriksz-krakszal találkoztak, mindig azt kellett mondani, hogy „á".

Sövegjártó János vászon kereskedése
Székesfehérvár, Barátok épülete,
EZEKBŐL: Nagy választék ágy és asztalneműekből, fehér és színes bárchetők, stb.
Olcsó árakat kér.

Mai lapunk 4 oldal.

00000005

UJDONSÁGOK.

NAPTÁR.

Január 7. Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíj Egylete helyi flókjának táncestélye Latzkovitsnál.
„ 8. Keresztény Kereskedelmi Alkalmazottak táncmulatsága.
„ 14. Izr. nő- és krajcáregylet jelmezestélye. Magyar Király szálloda termeiben.
„ 18. Ügyvédi kamara közgyülése délelőtt 11 órakor.
Február 5. Polgári Dalkör nagyszabásu hangversenye és táncestélye Szent István terem.

— **Hitvédő előadás.** Holnap szerdán d. u. 6 órakor a Szent István-teremben dr. Vass József a következő tételről tart előadást: *Az Egyház.*

— **Egy meglepő hír.** A Székesfehérvár és Vidéke ujévi számában a következő, városszerte élénk meglepetést, illetőleg megdöbbenést keltő hirt közölte:

— **Prohászka Ottokár — kalocsai érsek.** Mint értesülünk, a *Várossy* Gyula dr. halálával megüresedett kalocsai érseki széket *Prohászka* Ottokár dr. székesfehérvári megyés püspökkel fogják betölteni, mig Prohászka Ottokár utóda egy dioecézisnélküli fölszentelt püspök lesz. Az érseki stallum sorsa értesülésünk szerint már eldöntött dolog, de nyilvánosságra és tényleges megvalósításra csak jó néhány hónap mulva kerül.

Kit ne érintene a lelke mélyén ez a hir, a mely egész városunk és megyénk összes lakójában felekezet nélkül a fájdalom, a szomoru elválás gondolatait ébreszti föl. Prohászka Ottokárra Fejérmegyében mindenki büszke, a zsidók és protestánsok csakugy, mint a katholikusok. Ot mindenki megtudja érteni s ő mindenkivel meg tudja értetni azokat a magasabb eszméket, amelyeknek a művelt, intelligens embereket egymással össze kell füzni. — Másrészt azonban mindenki érzi és tudja, hogy Prohászka Ottokár dr. csak fölfelé mehet. Az ő lelkétől távol áll az a gondolat, hogy nagyobb övedelemért egy másik püspöki állásba telepedjék. Az ilyen kombinációkat — amelyek időről-időre fel szoktak az ő személye körül merülni, — ő maga mindig el szokta magától utasitani. A Fejérmegyei Napló utóbbi évfolyamai a tanui, hogy hány libányira felhizott kacsát lődöztünk le ezen a vadászterületen. De ha a püspöki székből érseki vagy primási tevékenység területére távozna tőlünk, ezt mindenki olyan természetesnek találná, a mely ellen, ha fájna is szivünknek, nem volna méltányos a tiltakozás. Tudja azt is mindenki, hogy a székesfehérvári püspök az ő szerény anyagi viszonyai között megkötött kezekkel jár. Száz és száz kérő ajak fordul hozzája, száz és száz sóvárgó kéz emelkedik feléje és ő kénytelen a legtöbbjét elháritani magától, mert nincs módjában a segités — bármily korlátozottak is az igényei. A jótékonyság, az irgalom géniusza tehát bizonyára százszorosan óhajtanák az ő jó szive számára az eszközöket a jóltevésre. Igy történik tehát, hogy megyéspüspökünk magasabb hatáskörbe jutását a legvegyesebb érzelmek közt fogadták. Megnyugtathatunk azonban mindenkit, hogy ezek a kombinációk — mint az előbbi esetekben is történt — nem egyebek üres, légből kapott koholmányoknál. Mi ugy értesültünk, — még pedig nagyon jó forrásból értesültünk, hogy a kalocsai érseki székre épen a legutóbbi kombinációk szerint, nem Prohászka Ottokár dr., hanem Csernoch János csanádi püspök a jelölt. Hogy milyen okok és milyen erők mozgatják az ő jelöltségét, itt nem fejtegethetjük, de hogy jelenleg tényleg az ő neve van leginkább forgalomban, azt a beavatottak általában jól tudják.

Egyébiránt a Székesfehérvár és Vidéke hirére nézve személyesen is megkérdeztük megyéspüspökünket, a ki erre a következő, az ő egészséges humorát legjobban jellemző megjegyzést tette:

— Kacsa az egész — kedves szerkesztő ur — még pedig, igen kövér, jól fejlődött kacsa, a milyenek most szoktak röpködni.

— **Birtokvétel.** Mint érdi tudósitónk értesit gróf Wimpfen Simon érdi és tárnoki birtokát megvette gr. Károlyi Imre 6½ millió korona áron.

— **A Jézus Szive templomra** adakozni szivesek voltak: özv. Maysay Jánosné Pest szt. Lőrinc 10 kor., Kohánka Györgyné 2 kor., a Chay Antal váli plebános által beküldött 10 koronából 5 kor. Chay Antal ur, 5 koronát pedig özv. Mozer Györgyné voltak kegyesek adományozni. A nemesszivü adakozók nevében itt nyugtázzuk a küldött összegeket.

— **Eljegyzés.** Wimmer József vendéglős eljegyezte Borkovits Rózsika kisasszonyt, özv. Borkovits Józsefné kedves és szép leányát.

— **Megkezdődött a népszámlálás.** Az 1911 évi népszámlását városunk területén hétfőn reggel megkezdődött. Mindazok, akik december 31-én éjjel már éltek, vagy azután haltak meg, fel lesznek véve a listába s folyó hó 12-én már megtudjuk, hogy őskoronázó városunk hány lakost számlál.

— **Halálozások.** Részvéttel vettük a következő gyászjelentést: Hindelang Terézia, özv. Lukátsy Antalné szül. Hindelang Anna, özv. Angeli Józsefné szül. Hindelang Paula és ennek gyermekei: Nándor és Ödön, mély fájdalomtól elszomorodott szivvel jelentik, hogy a jó testvér és nagynéni Hindelang Borbála f. hó 2-án, reggel 2 órakor, hosszas szenvedés és haldoklók szentségeinek áitatos felvétele után, életének 72-ik évében az Urban csendesen elszenderült. A megboldogul temetése ma d. u. 3 órakor volt a Reseta János-utca 6. sz. alatti gyászházból.

Id. Héjj Ferenc életének 82dik, házasságának 60-dik évében hosszas szenvedés után dec. 31-én elhunyt. Temetése hétfőn d. u. volt nagy részvét mellett.

— **Egy választás körül.** Pár nappal előbb egy értesitést kaptunk, hogy Gali János Szabadbattyáni lakos megyebizottsági taggá való megválasztását az igazoló választmány megsemmisitette és hogy erre az állásra Meszlenyi Béla köztiszteletben álló szolgabiró személyében már pályázó is volna. Most Gali János ur jogi képviselője arról értesit bennünket, hogy az állandó biráló választmány a választást még vizsgálat alá sem vette s annál kevésbbé semmisitette meg. Tehát a kombinációk nélkülözik a helyes alapot. Mi az értesitést tisztelettel tudomásul vettük és tudomásul adjuk.

— **A Népakadémia** január 1-i előadását zsufolásig telt ház nézte végig. A „Harang" cimü szinmű ment második előadásban. Csak ismétlésbe bocsátkoznánk, ha a szereplők tökéletes j

---

Azután felrajzolt a táblára egy embert, a melyiknek két hasa volt: felül egy kisebb, alul meg egy nagyobb. Ilyenformán.

B

És erre a gyerekeknek azt kellett mondani, hogy „bé".

És azután még sok mindenféle ilyen csodabogarat pingált s Jimjimnek barátaival együtt mindig különböző hangon nyávogni, prüszkölni, sziszegni kellett, ugy, hogy ebbe bele lehetett bolondulni. Schmidt ur kifogyhatatlannak látszott az ilyen kinzó eszközök kitalálásában.

Jimjim pedig mepállapitotta magában, hogy igy jár az, aki rosz társaságba keveredik.

És ez a mesterség igy folyt nap nap után, — nem lehetett megszabadulni előle. Nem lehetett többet a pocsolyákban hentergetni, téglavörös békákra halászni és megpiszkálni a krokodilusok fülét, amint ebéd utáni szieszt tartottak a homokban.

Megszökni sem lehetett Schmidt ur elől, mert minden ilyen kisérlet izelitőt adott Bórimbuk papa nyakleveseiből. Mister Bórimbuk ugyanis azért kapta az ezüst órát, hogy Jimjim fölött családi fegyelmet gyakoroljon, az aranyat viszont azért, hogy ugyanezt tegye felnőtt polgártársai körében.

Szóval a civilizáció Bórimbuknak tekintélyt adott, de cserébe elvette Jimjim szép szabadságát.

Igy folytak a dolgok egy évig. Hajók jöttek, hajók mentek s a németek messze be a szárazföldön minden városban ugy elszaporodtak, mint tavasszal a legyek.

Egy év mulva az egyik hajón egy angol kereskedő is érkezett. Májer ur szivesen fogadta, és letelepitette Coast Castle egyik üres házába. Egy hónap mulva megint érkezett angol kereskedő, de már kettő; utána négy, aztán tiz. Majd jöttek utána angol katonák is, — nem sok, eleinte tiz, majd husz, utána száz. A következő esztendőben már alig fehérlett itt ott egy-egy német a sok angol között. A két fehér nemzet majdnem hogy ugy osztozott meg a tartomány fölött, hogy az angoloknak jutott a kert, a németeknek a kerités.

De a tekintély azért a németeké maradt. Májer ur volt a főkormányzó, Schmidt ur a vicekormányzó s az összes közhivatal mind a németek kezében maradt.

Az angol katonák parancsnoka J. Ch. Everston nagy tisztelettel hódolt Májer ur zöld szemüvegének, különösen amikor meghallotta tőle, hogy a professzor ur egy akadémiai értekezést ir. „A gyarmatositás okszerü módja, különös tekintettel a phoeniciaiak e nemű kisérleteire" cimmel.

Everston kapitány ilyenkor a bal szemfogára lóditotta kurtafapipáját s nagyokat pöfékelve bólongatott:

— Well, professzor ur, az ön terveiben egy lángeszű bölcs és egy oroszlán jellemvonásai nyilvánulnak meg, minden elve okos és bátor.

— Májer ur majd elolvadt:

Oh kérem, kérem!

Pedig ha Evertson gondolataiba látott volna, ott folytatáskép azt olvasta volna;

— Csakhogy olyan bátor, mint egy filozófus és okos, mint egy oroszlán.

Az angolok letelepedése az Aranyparton nagyban enyhitette Jimjim szomoru napjait. Evertson kapitány többször megjelent a tanterem homokján és egy-egy kirándulásra elkérte Jimjimet Schmidt urtól. Ilyenkor ujra felderültek előtte a régi szabadnapok emlékei s amikor egy félnapi bolyongás után leheveredtek valahol a pázsiton, Evertson kapitány csudálatos meséket adott elő, amiket Jimjim kiváncsi szemekkel hallgatott végig. Ezek a mesék azután sorra jártak a többi kunyhók gyerekei között is. Szóval Everston kapitány hamarosan népszerüséget szerzett.

(Vége köv.)

Legalkalmasabb bevásárlási forrás alkalmi árban, nem kiselejtezett áruk urak, nők és gyermekeknek.

Knazovitzky Béla divatáruházában.

Tessék a kirakatokat megtekinteni

szörme áruk nagy választékban.

00000006

előadását külön-külön bírálnánk; legyen elég annyit mondanunk, hogy jan. 1-én megkétszerezték a babért, mit. dec. 25-én arattak. Külön köszönet illeti Szijártó Géza urat, aki az első és második előadáson ügyes hegedűjátékával közreműködni szives volt.

— **Két beteg.** A minap megirtuk azt a megdöbbentő balesetet, a mely főispánunk bátyát *Széchényi Géza grófot* érte, amikor Sárpentelén a vadászat alkalmával egy eltévedt sörét csaknem a szeme világát rabolta el. Azóta a beteg ugy szólván teljesen visszanyerte egészségét. Röntgen-sugarakkal megvizsgálták és megállapitották, hogy a sörét a szem mögött a zsirszövetben kényelmesen megtelepedett. A seb begyógyult, a gróf ugy lát, mint azelőtt — szóval, Istennek hála — semmi baj.

A másik beteg Bieder Lajos főreáliskolai tanuló, a kit az egyik vigyázatlan pajtása dec. 22-én egy flóbert pisztollyal a bal homlokán meglőtt. A lövés behatolt az agyba, a fiu napokon keresztül élet és halál között lebegett, aztán lassan kezdett magához térni. Most még a jobb fele béna, de már megérti, hogy mit beszélnek hozzá, felelni is tud a kérdésekre s — a mint látszik — napról-napra jobban érzi magát. Nem lehetetlen, hogy teljesen fel fog épülni, ha az agyban jelentékeny sérülés nem történt s ha a vérömleny lassankint felszivódik. Ehhez hasonló esetek gyakran történnek, hogy t. i. egy golyóval a fejében éveken keresztül vidáman éli le valaki napjait.

— **Szylveszter-est.** Az adonyi kath. kör az óév estéjén Csöngedy Gyula esp. plebános szép szavakkal és gondolatokkal bucsuztatta az óévet és üdvözölte az ujat. Utána a köri tagokból alakult működvelők az „Erdők királya" c. népszinművet adták elő a nagyszámu közönség zajos tetszése és éltetése mellett, ugy, hogy a darabot jan. 6-án meg kell ismételni.

— **Birtokeladás.** Lapunk egyik régi számában megirtuk, hogy Rohrmann Gusztáv, Szerecseny-pusztai birtokát Gréber László bácskai földbirtokos vette meg. Ez a hir annyiban nem felel meg a valóságban, a mennyiben a vétel visszament, meghiusult. A birtokot azonban mégis eladták s a vevője Baloghy Béla m. kir. főhadnagy, lugosi lakos, a ki 462 ezer koronáért csakugyan megvette a Szerecseny-pusztai birtokot s a szerződést tegnapelőtt január 1-én alá is irták.

Január 8-án lesz a Népakadémia 100-ik előadása, mely ünnepély keretében fog lefolyni. A 100-ik előadás hő programjából legyen elég most annyit jelezünk, hogy azon Őméltósága a püspök ur a záró beszédet, dr. Vass József pedig az ünnepi előadást tartja.

— **Szalkai boldog ujéve.** Az egész szintársulat köszörülte már a torkát, hogy Szalkait, a nagyhatalmu szinidirektort s vele egész családját a legboldogabb ujesztendő jókivánságaival árassza el, a kabaré előadása javában forrott, a mikor hirnök jő, illetőleg egy maszatos dézsatündér, Szalkai szolgálója jő s lihegve szól, hogy a direktor lakásán tolvajok jártak s a szolgáló leány szemeláttára kirabolták a direktor lakását. Liszt Ferenc rendőrbiztos azonnal maga mellé vette a készültséget és a nemkülönben lihegő Szalkaival annak a Fazekas u. 12 sz. alatti lakására rohantak. A konyha tündérének csakugyan igaza volt. Tolvajok, betörők jártak a házban s majdhogynem erőszakoskodtak is. Ugy látszik jól tudták a járást és hogy a direktor hol tartja a pénzét a karácsonyi nagy előadások s az elsejei gázsiosztás ellöttjén, azért nem akarták nagyon megkeseriteni a szivét holmi rombolásokkal, szép óvatosan leemelték a márványtáblát a toalet asztalról, nem vertek le egyetlen csecsebecsét s mégis hiány nélkül megtalálták alatta a direktor összes készpénzét, egy zacskóban 1020 koronát. Hogy azonban mégis módját adják a műveletnek, elvitték a direktor egy kis ezüst cigarettatárcáját, egy gyürüjét s egy nyakkendőtüjét. Aztán, mint a kik jól végezték dolgukat, a távozás himes mezejére léptek. Azaz, mégse egészen. Belülről kifelé óvatosan betörék az egyik ablakot, ugy, mintha az ablakon másztak volna be, de már az ablakot a csizmájukkal elfeledték besározni. Kiloptak az igazgató zárt fáskamrájából egy balta s azzal némi feszegetéseket végeztek az ablakon, mintha az erőszak goromba jeleit akarták volna markirozni.

A rendőrség mindezen jeleket tudomásul vette s elsősorban a cselédre nézve gyüjtött össze minden adatot, a mi az ügy kideritésére fonalat adhatna. Szintigy figyelembe vette a cseléd testvérjét, a ki szeretetreméltó hugának épen szemközt, Nemes fényképésznél szolgál. Mindezeket figyelembe véve szemléli, hogy buzgó fáradozását mihamar siker fogja koronázni, A többi adatot a nyomozás sikeres érdekében egyelőre titokban tartja a rendőrség.

— **Szünik a ragadós száj és körömfájás.** A szarvasmarhák között oly nagy mértékben dühöngő veszedelmes nyavalya örvendetesen szünik s a jövő hét folyamán már feloldják a zárlatot. Városunkban jelenleg mindössze 3 udvarban van még meg e betegség s a legtöbb helyen már a fertőtlenités is megtörtént. Ahol pedig a fertőtlenitést még nem végezték volna el, ott szükséges, hogy ezt mielőbb megtegyék, nehogy a zárlat, mely úgyis annyi sok kárt okozott gazdáinknak, néhány ember hanyagsága miatt ne legyen feloldható..

— **Halálos vonat elgázolás.** Bicskén tegnap éjjel a Bécs-felé haladó gyorsvonat elgázolta Vég István 20 éves herceghalomi legényt, amint az hazafelé igyekezett Bicskéről. Vég István szörnyet halt.

— **Az uj kihágási eljárás.** Az uj rendőrségi büntető biráskodás a mi rendőrségünkön tegnap lépett életbe s ezáltal a kihágási eljárások egészen más formulában fognak intéztetni. Rendőrségi büntető biróvá Zavaros Aladár rendőralkapitány neveztetett ki.

— **Kereskedőink és az adó.** Az O. M. K. E. központja felhivta a helyi fiókot, tenne lépéseket, hogy az adókivető bizottságban kereskedők is legyenek. Wertheim Ármin elnök el is járt a pénzügyigazgatóságban és az igazgató fel is hivta a polgármesteri, hogy tegyen előterjesztést, illetve nevezzen ki az adókivető bizottságba kereskedőket és iparosokat is. A polgármester a kereskedelmi társulat előterjesztésére Sommer Mór és Knazoviczky Béla kereskedőket nevezte ki. Az adófelszólamlási bizottságba pedig Karl István fog kiküldetni. Ezenkivül Wertheim Ármin ajánlatára a kivető bizottságba bizalmi férfiakat is behivnak a kereskedők köréből.

— **Leesett a szekérről.** Heidinger Pál 9 éves alsóalapi fiu december 31-én egyik pajtásával felment az udvarukon álló szekérre s ott addig-addig ugrándoztak, mingnem Heidinger Pál oly szerencsétlenül esett le, hogy a jobb lába eltörött. A szerencsétlenül járt fiut behozták a helybeli Szent György közbórházba.

— **Egy kis gyermek balesete.** Az Erzsébetligetsor egyik házában Holti József másfél éves kis fiut folyó hó 2-án a szülei a 3 éves nővérkéje gondjaira bizták, ők pedig elmentek hazulról. A kis gyermekek játszadozás közben megtalálták az édesapjuk orvosságos üvegét s annak tartalmát, valami kámforos gyógyszert, a lányka megitatta a kis fiuval. Mire a gyermekek anyja hazaérkezett, a kis Józsi már halott-halványan feküdt a szobában. Holtiné a szerencsétlenül járt kisdedet átvitte azonnal a Szent György közkórházba, ahol gyomormosást alkalmaztak nála s most már valószinű, hogy megmenthetik életét.

— **Kálmán Károly.** Ez a név sokszor foglalkoztatta már Magyarországot. Először akkor, a mikor mint kispap leforditotta Dávid király zsoltárkönyvét. Szász Károly ref. püspöp azt mondotta akkor róla a Magyar Tudományos Akadémiában: igy még nem forditottak le valamit magyar nyelvre. Tapsolt Kálmán Károlynak az egész elfogulatlan irodalmi Magyarország. — Aztán szónok lett, majd politikus. Hogy milyen volt, nem fejtegetjük. Lehet, hogy nem értették meg, lehet, hogy talán a mindennapiság szemüvegén nézve nem is lehetett megérteni — egy azonban bizonyos, hogy közönséges, hétköznapi ember a politikában sem volt soha. Most visszatért régi szerelméhez, a műforditáshoz. Nem mi akarjuk dicsérni, hanem Sebestyén Károlynak a kiváló esztetikusnak a szavait idézzük a Budapesti Hirlap karácsonyi számából. Irja a következőket:

Kálmán Károly, a Szent Dávid zsoltárainak jeles és érdemes forditója rendkivül nagy munkát végzett, a mikor a kelta bárd valamennyi költeményét átültette nyelvünkbe. Hogy azonban müvének megjelenése csaknem egy évszázadott késett, az egészen bizonyos. Ha ez a könyv most száz éve jelenik meg, a mikor Osszián köde oly mélyen belé szállott a lelkekbe, mint a buskomor ősz sürü köde a testbe: nagy nemzeti eseményként hatott volna. Ebben az időben nálunk az ébredő literatura megteljesedett Osszián szellemével, nagy uttörői töle tanulják meg a borongó jelenben a dicső mult képeinek idézését.

Most érkezik a magyar lantos, elkésve, fáradtan, izzadtan a sietéstől, hogy Ossziánt megszólaltassa nyelvönkön. Háládatlan munka, amely legföljebb a literátusoktól várhat elismerést, s még abban bizakodhatik, hogy egy kevésbbé életrevaló, vidám, magabizó, előretörő korszak ujra vissza fog térni hozzá; hogy ismét jöhet a kor, melyben reménytelenül gubbasztunk a mult fölött, szomoru tespedésünkben idézzük az eltünt dicsőség képeit, mint a mult század magyar romanticizmusának éveiben. Keserves vigasztalás annak, a ki sürgősen rászorult a maga kortársai lelkes és lelkesitő dicséretére.

Pedig Kálmán Károly bőségesen megérdemli ezt a magasztalást. Egyáltalán nem nézvén azt, hogy forditást olvasok, elejétől végig egy eredeti költemény csodálatos üdeségét, báját, szabadságát, ritmikus ár-apályát élvezem. Nagy és kiváltságos poéta zengi e dalokat, a melyekben az epikai fenség, az elégia hervatag bája, a képek és látomások plasztikus ereje egyaránt elragadó. S mily változatosak a formák e kis eposzokban, drámai töredékekben, mily balladaszerű szaggatottság van előadásukban, mily nyugtalan, zord és mégis káprázatón szines képzelet dolgozik e költői agy műhelyében! Mi a Nibelungok minden csatazaja, vérfertőző testvéreinek gyilkos harca, véres boszuja megrenditő erőben a Lóda hadának *régi idők hevéből* fakadt hősi énekéhez képest. S a bájos Oightonna bus története, melyről *Osszián vere hárfát* és az énekek éneke, a Fiongal, a melynek hat éneke forró szenvedelemmel liheg férfiárasztó csatákon át a dicsőséges, boldog, dalos vég felé. Egyhangun, változatosság nélkül, a hexameter örökös zakatolásával folyik Homérosznak kétszer huszonegy könyve. A hatalmas *Tighmora* nyolc éneke csupa merész fordulat, hol nyájas kellem, hol meglepő egyszerűség, hol fejedelmi pompa, majd nyugodt, folyamatos elbeszélés, majd kecses szökellés. Homérosz hideg és lelketlen tárgyilagossága mint a szólásra, nyilatkozásra, énje elárulására nem elbirálható kőszobor. Osszián a maga nevében beszél, végtelen bánatról, csöndesen elvérző lemondásról, hős fiának, Oszkárnak korai és tragikus végéről.

Jaj hát te elestél Oszkár, deli bajnok,
Szép ifju korod zord pályába hanyatlott!

Bánatba reped meg a szive az aggnak,
Eszébe ha jutnak a hős viadalmak.
Melyek beragyogtak s rád várakozának
S most a te fényedtől mind elszakadnának!

A költő részessége a cselekményben, nyiltszivű szubjektivitása, föl-föltörő jajszava sajátos bájt ad epikájának. De a legjellemzőbb talán Osszián egész poézisére, mélységes fájdalmára, a borut kereső lelkére az a gyönyörű költemény, a melynek *Az éj* a cime. Öt lantos vetélkedik egymással, hogy zengje a szörnyű, szomoru, csillagtalan éjt, a menedékbe kergető buskomor éjt, a viharos, vészes éjt, a tiszta, dicsőn ragyogó éjt és a hatalmasan nyugalmas éjt.

A szeretetnek, az elmélyedésnek szint e

00000007

emberfölötti mértéke kellett ahhoz, hogy Kálmán Károly alászálljon ez idegen és összeroskadt világ rejtelmeibe és „e házban, a melyre rászállt a enyészet“, polgárjogot szerezzen és egészen otthonossá váljék. Megérdemelné, hogy az elismerés is arányos legyen fáradozása és tehetsége nagyságával. És attól kell tartanunk, hogy a szegény poéta meg fog csalatkozni. A léhábbaknak az irodalomban is könnyü szórakozást keresőknek soha sem szólt Osszián. És a jobbak is, a kiknek izlése a világirodalom nagyjain nevelkedett, távol esnek tőle. Oly szépen, poétikusan, gazdagon és nemesen szólal meg a magyar lantos ajkán és mégis ugy rémlik, mintha idegen nyelven jórészt érthetetlen dolgokat mondana. Egy kulcsra várunk, a mely fölpattantja titkos závárját. Egy Ödipuszra, a ki megfejti a tébai Szfinx rejtett meséjét.

Szebb dicséretet senki se várhat. S mi azért vagyunk büszkék Kálmán Károlyra, mert ez a dicséret semleges területről jön s Kálmán Károly a miénk. Büszkék vagyunk rá. Fejérmegye irodalmi kiválóságai között disz az ő neve, a mi szivünknek pedig jóleső meleg érzés, a mikor a mi testvérünket, sorsunk osztályosát oly magagasan látjuk fölöttünk.

Révai Nagy Lexikonát fölösleges a fővárosi könyvügynököktől megrendelni, mer azt épugy szállitja Klökner Péter udvari könyvkereskedő Székesfehérvárott, részlet fizetésre is.

— **Veszett kutya Szabadbattyánban.** December 29-én egy kóbor kutya vetődött Szabadbattyánba s ott habzó szájjal futkározott egyik házból a másikba s az eléje került ebeket mind megmarta, mig végre valaki észrevette és lelőtte. Az állatorvos a kóbor kutya hulláját felboncolta s megállapitotta rajta a veszettséget. Szabadbattyánban és környékén elrendelték az ebzárlatot.

— **Megszurkált kőmiveslegény.** Langmáhr István 28 éves szénatéri lakos kőmiveslegény folyó hó 1-én este egy vidám asztaltársaságban az egyik helybeli korcsmában borozgatott s mivel a társaság többi tagjai nem eresztették el, szó nélkül megszökött. Az asztalnál maradt legények azonban észrevették társuk szökését s a bortól biztatott fejükkel elhatározták, hogy a szökevény után mennek és megverik. Elhatározásukat tett követte s el is érték a hazafelé ballagó Langmáhr Istvánt, akit azután úgy agyba főbe vertek és megszurkáltak, hogy koponyarepedést is szenvedett. A megvert kőmiveslegény most élet és halál között lebeg a Szent György-közkórházban.

— **Razzia.** A rendőrség folyó hó 1-én éjjel a város kül és belterületén razziát tartott, hogy a zughelyeken s szalmakazlakban tartózkodó csavargókat a népszámlálás alkalmából összeirhassa. A rendőrség három kocsin s a mentőkocsival bejárta a hármashid környékén levő szalmakazlakat, a Basch-telepet, cigánytelepet, szárazrétet, az összes nyilvános helyeket s ennek eredményeként 6 csavargót hozott a városházára, névszerint Horváth Károlyt, Gross Ferencet, Szabó Lajost, Homola Jánost, Berregi Ferencet, Röller Józsefet, akik ellen az eljárást megindította s a városból kitoloncoltatja. Tehát ös szesen csak 6 léhűtő ősszabadkirályi városunk 32 ezer lakójából. Hát sok ez?

— **Kigyuladt melegház.** Folyó hó 1-én délelőtt 10 órakor Deutsch Adolf fiai Széchenyi-utcai fakereskedők tulajdonát képező Kert-utca 10 sz. alatt levő telken épitett melegház a a nagy fütés következtében kigyuladt, de mire a tüzoltók kivonultak, azt eloltották. A kár jelentéktelen.

— **Jegyzék** a helybeli kir. törvényszéknél f. hóban megtartandó bünügyi főtárgyalásokról:

Január 10 Győrfi István zsarolás kisérlete. Győrfi István 4 rendbeli nyilvános rágalmazás. Takáts István sulyos testisértés. Prosszer Antal erőszak.

Január 11. Csepi Ferenc és 1 társa sulyos testisértés Pisch Márton u. a. Kaufer Ferenc u. a.

Január 14. Vészó Demeter sulyos testi sértés. Horváth János és 1 társa u. a. Herner György lopás.

Január 17. Juhász István magánokirathamisitás. Gáspár Mihály sulyos testisértés. Szombati János u. a. Hatos István lopás.

Január 18. Mátyus István felmenően elkövetett sulyos testisértés. Bicskei József és 1 társa lopás és orgazda, Kozári István és 3 társa sulyos testisértés, Vajda Sándor u. a.

Január 21. Pösch János sulyos testisértés. Igmándi György u. a., Fazekas István u. a., Mazola István lopás.

Január 24. Holyer Lipót hatóság elleni erőszak, Szigeti József sulyos testisértés Roman József u. a. Mészáros Pál gondatlanságból okozott emberölés.

Január 25. Tóth István gondatlanságból emberölés, Schmitzinger László lopás, Bernáth Andrásné u. a. Silberstein Mór erőszak.

Január 28. Vnenk Antal nyilvános rágalmazás, Langermann Imre okirathamisitás, Novoth András és társa sulyos testisértés, Borbás Mária lopás és orgazdaság.

Január 31. Németh Pál felmenőn elk. sulyos testisértés, Mayer János u. a. Vidovits István és 5 társa lopás és orgazdaság, Szarka (Zarka) József sikkasztás.

— **Jegyzék** a helyebeli kir. törvényszéknél január hóban megtartandó büntető felebbviteli tárgyalásokról.

Január 19. Piros Jánosné könnyü testisértés. Varga József közrend elleni kihágás. Kompa Sándor lopás. Özv. Kégl Józsefné könnyü testisértés. Mocher Józsefné becsületsértés. Duska Józsefné magánlaksértés. Horok György lopás. Ispán Sándor becsületsértés.

Január 26. Holcinger Pál és három társa sulyos testisértés. Friedmann Antalné sulyos testisértés. Steiner Józsefné u. a. Turián Józsefné u. a. Szrencsik Pál u. a. Dublachammer István u. a. Szaith Ignác és társa sulyos testisértés. Espach Anna ingó vagyon elleni vétség.

A Megyeház-tér 13 sz. alatti házban egy 5 szobás lakás megfelelő mellékhelyiségekkel január végére kiadó.

SZINHÁZ.

1910. dec. 31.

Modern ember és cabaré. Szombat reggel egy tenyérnyi hely nem volt már szabad a szinházban. A direktor lihegő követeket küldött a főkapitányhoz, hogy a zenekar helyét s ha lehet a padsorok közt levő utakat is engedje át a művészetre éhes publikumnak, amely zúg, morog és döngeti a pénztár oldalát s bankókat vagy életet, vagy tudom is én mit igér egy tenyérnyi ülőhelyért. Igy történt, hogy a szombat esti előadást zsufolásig megtelt nézőtér leste. Szylveszter estéjén mindenki mulatni akar. Előbb imádkozni akar s majd szétfesziti a templomok oldalát, aztán ha a jó Istennel rendbehozakodott, akkor nevetni, jó kedvü lenni akar, hogy a kacagása elfelejtesse a mult év minden nyomoruságát és belenevessen a jövő esztendő éledő reménységei közé. Azért akar olyan szinielőadást is, amelyen nem kell gondolkozni, nem kell problemák fonalait gombolyitgatni, bogozgatni, hanem csak mulatni — ugy, a hogy a pillanatnyi hangulat magával hozza.

Ezt el is érték.

Az első darab **A modern ember** cimü egyfelvonásos vigjáték volt. Rexa Dezső megyei főlevéltáros műve. A szerzőjét alig egynéhányan tudtuk, a közönség nagy része előtt ismeretlen maradt, mert ő maga, a szerző igy akarta. Valóban örültünk is rajta, hogy most már a nyilvánosság előtt is tapsolhattunk annak a kedves, derék embernek, akit a magántársaságban mindenkinek meg kell szeretni. Aki az ő szelid, kék szemeibe tekint, aki a finom vonásait, a mindenképen hozzá hasonló finom, disztingvált, művelt lelkét ismeri, tudja azt, hogy az ő idejövetele nekünk nyereség. Egy kész iróembert kaptunk benne, aki már régóta népszerü az irodalom szalonjaiban. Az ujságok hasábjain pedig ki ne találkozott volna a romantikus, kedves Rexa Dezsővel?! Most a szinpadon is megismertük. A darabját ő se tartotta nagyigényünek. Azt akarta vele elérni, hogy a közönség egy félóráig jól mulasson, sokat nevessen. És ezt bőségesen el is érte. A tárgy egy derék falusi bácsi, aki a rokonait ment meglátogatni a fürdőbe. Az elegáns fiatal pár szörnyen megijed, mikor a nagybácsi jöveteléről értesül, mert félnek, hogy az ő eredeti falusi ötleteivel és cselekedeteivel zavarba fogja őket hozni a hotelier, meg a vendégek előtt. Meg akarnak szökni előle — nem sikerül, majd kártyát akarnak vetni, hogy vajjon meghal-e a nagybácsi az idén és rájuk hagyja-e az örökséget? A nagybácsi meglepi őket és sok-sok bolondság sok jóizü ötlet történik, mikor végre a bácsi automobil kiránduláson vesz részt, de a kocsi összetörik, ő kiröpül belőle és iszonyuan összeüti magát. Visszaszállitják a kedves rokonokhoz, akiknek az eddigi kellemetlenség mellé ezt is el kell viselni ráadásnak. A közönség nagyon jól mulatott. A színészek: Kovács, Sándor Julia, Földváry stb. nagy ambicióval és igazán sok-sok dicséretreméltó szeretettel igyekeztek minél élvezetesebbé tenni az előadást. Őszintén és szivesen dicsérjük is érte őket. Csak azt sajnáljuk, hogy a közönségnek egyáltalán fogalma se volt a szerző kilétéről, hogy ott nyomban érdeme szerint ünnepelhette volna is.

Az estély többi részét bohókás, nyulfark nagyságu darabkák előadása képezte. Résztvett benne jóformán az egész társulat Lónyai Piroskától és Érckövitől kezdve végesvégig, még Ivánfiné is, aki meglepő énekével szórakoztatta a közönséget. Volt szép ének, kevésbbé szép, egészen nem szép s hasonló szavalások, mókák és kiséretükben kacagások. A konferencier, magyarul kikiáltó, Vértes Mihály volt, aki nagy igyekezettel csinálta a hangulatot a szereplők mellett. Szerencséje azonban kevés volt, mert megengedte a publikumnak, hogy párbeszédes legyen az ő munkája s a publikum, főleg a karzati publikum egy lófejjel mindig előtte járt a viccek és ötletek sikerében. Persze mig mi ott mulattunk s igyekeztünk a szinház dalaiba és jókedvébe fojtani az óévre való visszaemlékezést, azalatt a szinház gonosz szellemei, a gonosz dsinek a direktor kasszája körül settenkedtek és elemelték annak kövérre hizott nagyságos bankóit. Igy járunk mi az élet többi örömeivel is. De azért vigan mutatunk füget a kikopott, becsületvesztett 1910-nek alázatosan hajlongva mosolygunk a következő 1911 felé s keresve keressük tekintetében, hogy van-e számunkra biztató reménysége, szeretetteljes mosolygása, vagy furkósbotot rejteget-e ő is a ruhája ráncai között, amellyel akkor püföl el bennünket, amikor legkevésbbé várjuk.

Déri Bélát Szalkai e hó 8-tól szinházunkhoz szerződtette.

—

Heti műsor:

Kedd: Nagymama.
Szerda: Arlesi leány.
Csütörtök: Arlesi leány.
Péntek d. u.: Nőemancipáció.
„ este: Elvált asszony. (Kormos Ilonka felléptével.)
Szombat: Luxenburg grófja. (Kormos Ilonka felléptével.)

ZILZER MANÓ
férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Szögény-Marich-utca.
Állandóan nagy raktáron mindenféle
férfi-, fiu- és gyermekruhák
ugyszintén
papi öltönyök, Ferenc József-kabát, köpenyek (havelok) **bőrkabátok, utazóbundák, raglan-felöltők, kabátok.**

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.

00000008